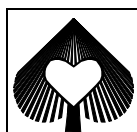
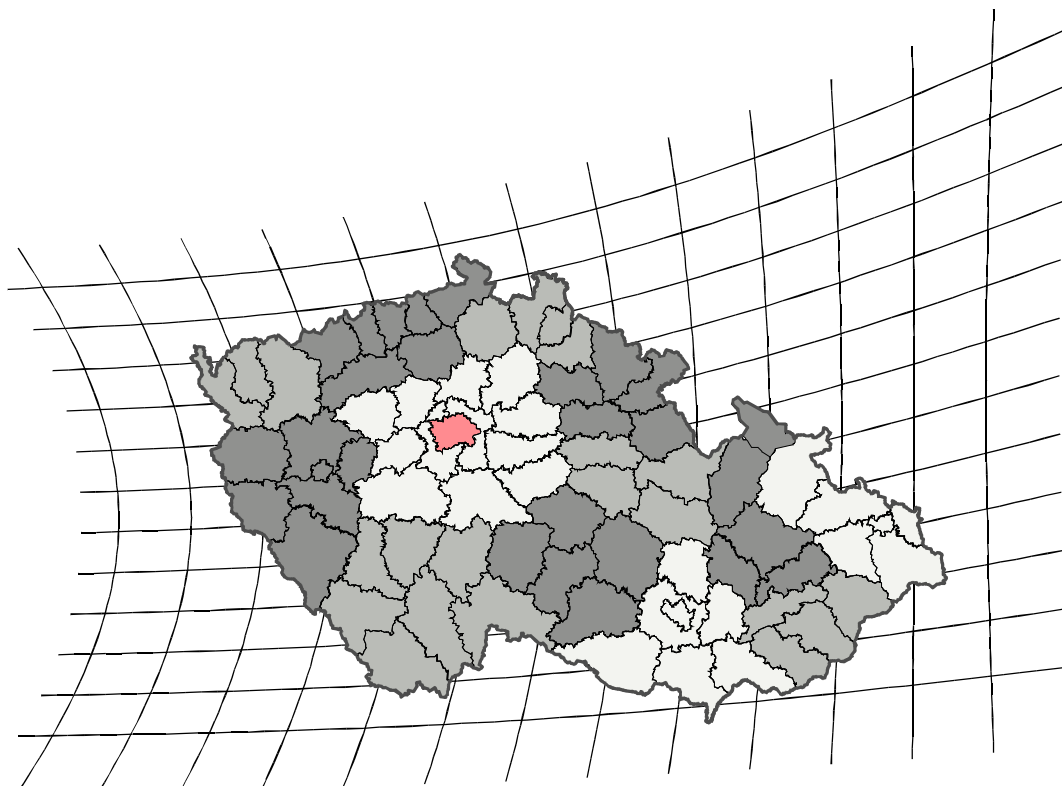

**STAV ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
V JEDNOTLIVÝCH KRAJÍCH ČESKÉ REPUBLIKY
V ROCE 2003**

ZLÍNSKÝ KRAJ

Ministerstvo životního prostředí

prosinec 2004

Název kraje: Zlínský kraj

OBSAH

1. Základní informace o území.....	3
2. Ovzduší.....	3
2.1 Emise	3
2.2 Imise	4
2.3 Program realizace snižování znečišťování ovzduší v roce 2003	5
3. Voda.....	6
3.1 Zásobování pitnou vodou	6
3.2 Chráněné oblasti přirozené akumulace vod	7
3.3 Stav povrchových vod, přehled největších znečišťovatelů	7
3.4 Odpadní vody.....	8
3.5 Havárie	8
4. Půda	9
5. Horninové prostředí	9
6. Příroda.....	10
7. Lesy.....	11
8. Odpady	13
9. Staré ekologické zátěže.....	14
10. Doprava.....	15
11. Prioritní problémy v ochraně životního prostředí.....	16

1. Základní informace o území

Rozloha kraje (km²): **3 963,9**

Počet obyvatel: **592 300**

Hustota obyvatelstva (obyvatel.km⁻²): **149,4**

Zdroj: ČSÚ, ČÚZK

2. Ovzduší

2.1 Emise

Kvalita ovzduší v kraji se na základě dlouhodobého sledování emisní bilance a imisního zatížení území zlepšuje. Snižování emisí v kraji je důsledkem rekonstrukcí významné části stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší, při nichž jsou v rámci technologií použity způsoby výroby a zpracování, které odpovídají svými parametry nejlepším dostupným technikám. Nepříznivá emisní bilance u NO_x je způsobena neustálým nárůstem provozu mobilních zdrojů znečišťování ovzduší a nedostatečnou kapacitou stávajících silnic v kraji. Ke zlepšení této situace přispěje plánovaná výstavba sítě dálnic a rychlostních komunikací spolu s výstavbou obchvatů kolem měst.

Dalším výrazným problémem v oblasti znečišťování ovzduší jsou emise pachových látek z technologií a z chovů hospodářských zvířat a nově také z provozovaných kompostáren (Tlumačov, Buchlovice), u kterých v důsledku nedodržování technologie přechází aerobní proces na proces anaerobní s vývinem pachových látek v koncentraci obtěžující obyvatelstvo. Takto provozované kompostárny jsou předmětem kontroly všech správních orgánů na úseku odpadového hospodářství. V rámci stanovených opatření jsou provozovatelům ukládány nové povinnosti monitoringu a sledování procesu kompostování tak, aby byla zajištěna minimalizace emisí pachových látek. Snižování emisí těchto látek je ekonomicky náročné a mnohdy i technicky obtížně řešitelné. Nová legislativa na úseku ochrany ovzduší rozšířila možnosti měření míry obtěžování pachovými látkami a definovala podmínky pro provoz zdrojů, které jsou významnými producenty pachových látek.

Mezi nejvýznamnější stacionární zdroje základních znečišťujících látek v kraji patří velké teplárny ve Zlíně a v Otrokovicích, Valašském Meziříčí, Vsetíně a Uherském Hradišti, dále pak kotelny v průmyslových a potravinářských podnicích Cukrovar Kojetín; TON v Bystřici pod Hostýnem a v Holešově; v okrese Uherské Hradiště CTZ s.r.o., Uherské Hradiště; ZEVETA a.s., Bojkovice; HAMÉ a.s., Babice a LET a.s., Kunovice a v okrese Vsetín DEZA, Valašské Meziříčí; Energoaqua a.s. Rožnov pod Radhoštěm; Zbrojovka Vsetín a.s.; STV Glass a.s., Valašské Meziříčí; Slévárna Vsetín s.r.o.; CS Cabot spol. s r.o., Valašské Meziříčí.

Z hlediska emisí z technologických procesů jsou významné výrobní závody základních chemických látek situované ve Valašském Meziříčí a Otrokovicích, dále pak výroby pneumatik v Otrokovicích a Zlíně a v neposlední řadě i výroba barev ve Starém Městě u Uherského Hradiště.

Tabulka 1: Celkové emise hlavních znečišťujících látek ze zdrojů, podíly podle kategorií zdrojů znečištění ovzduší (tis. t.rok⁻¹)

	REZZO	TZL ¹⁾	SO ₂	NO _x	CO	VOC ²⁾	NH ₃
Emise celkem	1-4	2,54	6,81	11,43	19,36	9,31	4,09
Velké zdroje	1	0,14	5,28	2,02	0,87	.	0,59
Střední zdroje	2	0,10	0,18	0,18	0,39	.	0,83
Malé zdroje	3	1,76	1,08	0,76	3,40	.	2,58
Mobilní zdroje	4	0,54	0,27	8,47	14,70	.	0,09

¹⁾ emise z otěrů pneumatik, brzd a vozovek nejsou zahrnuty

²⁾ předběžné údaje

Zdroj: ČHMÚ

2.2 Imise

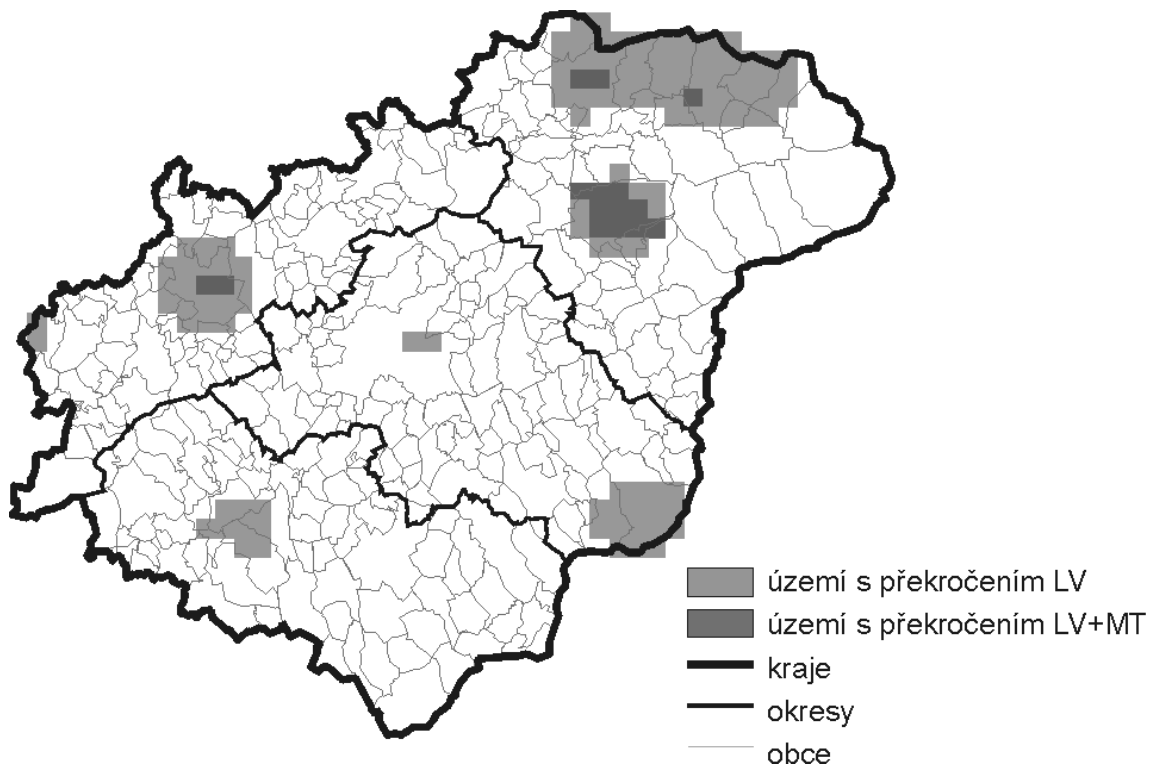
V průběhu roku 2003 byla zpracována rozptylová studie celého Zlínského kraje. Z tohoto matematického modelu se vycházelo v rámci lokalizace měření imisního zatížení v kraji tak, aby byly vyloučeny či potvrzeny situace a lokality, ve kterých by mohlo docházet k překračování imisních limitů. Ze současných znalostí lze konstatovat, že k překračování imisních limitů by mohlo docházet v okolí Valašského Meziříčí (benzen, benzo(a)pyren) a v okolí Kroměříže (Ni). Tyto lokality budou i v následujících letech místy, kde bude probíhat imisní monitoring.

Na území kraje bylo v roce 2003 provozováno celkem 22 monitorovacích stanic. Z toho 4 stanice provozuje ČHMÚ, 6 stanic hygienická služba, 5 stanic organizace resortu zemědělství a 7 stanic města a obce. Imisní hodnoty SO₂ lze hodnotit oproti předcházejícím rokům jako klesající, a to v důsledku rekonstrukce stávajících zdrojů a přijatých opatření v kategoriích velkých a středních zdrojů znečištění. V roce 2003 byly na území Zlínského kraje instalovány dvě nové stanice automatizovaného imisního monitoringu – Zlín (maximální rozsah sledovaných škodlivin vč. O₃), Uherské Hradiště (monitoring základních škodlivin). V roce 2003 Zlínský kraj provedl měření imisního zatížení organickými látkami a těžkými kovy v lokalitě Kroměříž – Chropyně. Z měření vyplynulo, že je nutná podrobná analýza výskytu Ni v okolí Kroměříže. Analýza bude realizovaná v roce 2004. V rámci Zlínského kraje bylo naměřeno pouze jedno překročení imisního limitu (LV) vč. meze tolerance a to u suspendovaných částic velikostní frakce PM₁₀, která se v současné době začíná projevovat jako nejvýznamnější škodlivina v ovzduší Zlínského kraje.

Mapa na obr. 1 vystihuje údaje o možném překračování imisních limitů v rámci Zlínského kraje, které byly získány jednak měřeními imisí a následným matematickým modelováním s akceptováním skutečně naměřených hodnot. V rámci následujících let bude prováděno ověřování možností překračování imisních limitů v oblastech stanovených výpočtem. Dle matematického modelu se jako nejhorší projevuje oblast Valašského Meziříčí, ale již provedená krátkodobá měření začínají tuto skutečnost vylučovat. Z výše uvedeného vyplývá, že i nadále je imisní situace ve Zlínském kraji uspokojivá a k překračování imisních limitů bude docházet pouze při velmi nepříznivém stavu ovzduší.

V roce 2003 se v kraji nevykytla smogová situace dle platné legislativy.

Obr. 1: Území, na kterém došlo v roce 2003 k překročení imisního limitu (LV) nebo imisního limitu navýšeného o mez tolerance (LV+MT) pro některou (pro alespoň jednu) ze sledovaných znečišťujících látek, bez zahrnutí ozonu

Zdroj: ČHMÚ

2.3 Program realizace snižování znečišťování ovzduší v roce 2003

Mezi nejvýznamnější akce realizované či zahájené v roce 2003 lze uvést:

- zprovoznění vzduchovodu mezi všemi provozy výroby pneumatik v Otrokovicích a Teplárnou v Otrokovicích, pro zajištění spalování emisí VOC látek z výroby pneumatik v Otrokovicích;
- dokončení zahájených opatření a zahájení realizace nových opatření na snížení emisí pachových látek ve společnosti DEZA a.s., Valašské Meziříčí, zpracování plánu rekonstrukce stáčení a skladování dehtu ve Valašském Meziříčí;
- zahájení projekčních prací a stavebního řízení na rekonstrukci stáčiště dehtu v DEZA a.s., Valašské Meziříčí;
- zprovoznění jímání skládkového plynu na skládce v Otrokovicích – Kvítkovice;
- ukončení provozu Teplárny Kroměříž;
- rekonstrukce tavící pece v STV Glass a.s., Valašské Meziříčí.

3. Voda

Srážkové poměry

V roce 2003 spadlo v kraji průměrně 579 mm srážek, což je 78 % dlouhodobého srážkového normálu (1961–1990). Celkově je možno tento rok hodnotit jako srážkově podnormální až silně podnormální.

Plošné rozdělení srážek v kraji bylo nerovnoměrné, nejvíce srážek spadlo v okrese Vsetín – 719 mm (81 % ročního srážkového normálu), nejméně v okrese Uherské Hradiště – 505 mm (78 % ročního srážkového normálu). Největší srážky spadly dne 22. 7. ve stanici Hluk, (okres Uherské Hradiště), a to 72,8 mm za den.

Odtokové poměry

Odtokové poměry byly v roce 2003 na většině řek v oblasti podprůměrné. Ve srovnání s dlouhodobým průměrem Q_A za období 1931–1980 měla řeka Vsetínská Bečva ve Vsetíně 61 % Q_A , v Jarcové 62 % Q_A , Rožnovská Bečva v Krásně 57 % Q_A , Rusava v Třebeticích 66 % Q_A Morava v Kroměříži 74 % Q_A , ve Spytihněvi 75 % Q_A , Dřevnice ve Zlíně 63 % Q_A a Olšava v Uherském Brodě 64 % Q_A . Rozložení odtoku během roku bylo nerovnoměrné. Nejvodnějším měsícem byl leden. V období od června do konce září byly průtoky ve všech sledovaných tocích podprůměrné vzhledem ke svým dlouhodobým měsíčním průměrům – Q_M . V povodí Moravy byly průtoky většinou v rozmezí od 20 do 40 % Q_M , nižší hodnoty 11 až 15 % Q_M se vyskytovaly na Vsetínském Bečvě, Rožnovské Bečvě, Bečvě a Olšavě. Nejsušším měsícem byl srpen. Minimální průtoky byly na úrovni 330 až 355 denních vod.

Podzemní vody

Roční chod vydatností pramenů v roce 2003 byl u většiny vyhodnocovaných pramenů v oblasti Zlínského kraje atypický. Nejvyšší vydatnosti se vyskytovaly většinou v lednu. Výjimečně se vyskytly nejvyšší vydatnosti v dubnu. Od ledna (ojediněle od dubna) docházelo k postupnému poklesu vydatností až do listopadu, resp. prosince, kdy byly zaznamenány minimální vydatnosti. Průměrná vydatnost pramenů v rámci celého kraje byla asi 70 % dlouhodobé roční vydatnosti určené za srovnávací období 1971–1990.

Průměrná hladina podzemní vody byla ve sledovaných vrtech v roce 2003 o 23 cm nižší než je dlouhodobý srovnávací průměr období 1971–1990. Roční chod kolísání hladiny podzemní vody byl stejně jako u pramenů atypický. Nejvyšší úrovně hladiny podzemní vody se vyskytovaly v lednu, výjimečně v dubnu. Minimální stavy byly změřeny nejčastěji v září. V říjnu až prosinci došlo k mírnému zvýšení hladiny podzemní vody.

Jakost podzemních vod

Ve státní síti jakosti podzemních vod bylo v kraji v roce 2003 sledováno 18 objektů podzemních vod, na kterých bylo odebráno celkem 36 vzorků. Lokální překročení normativu B bylo zjištěno u ukazatele NH_4^+ u 2 vzorků v 1 lokalitě, u ukazatele Cl^- u 1 vzorku v 1 lokalitě, u ukazatele B u 2 vzorků v 1 lokalitě a u ukazatele Al u 2 vzorků ve 2 lokalitách. Normativy C byly překročeny u ukazatele NH_4^+ u 1 vzorku v 1 lokalitě, u ukazatele Cl^- u 2 vzorků v 1 lokalitě a u ukazatele Al u 2 vzorků ve 2 lokalitách. Koncentrace NO_3^- přesahující limit pro pitnou vodu byla naměřena u 2 vzorků v 1 lokalitě.

3.1 Zásobování pitnou vodou

V roce 2003 bylo ve Zlínském kraji vyrobeno 36,412 mil. m^3 pitné vody. Počet obyvatel zásobených pitnou vodou z vodovodů pro veřejnou potřebu byl 508 660, což představuje

86 % obyvatel kraje. Ztráty vody ve vodovodních sítích představovaly 20,8 %.

Hlavními dodavateli pitné vody jsou i nadále Slovácké vodárny a kanalizace a.s., Uherské Hradiště; Vodovody a kanalizace Kroměříž a.s.; Vodovody a kanalizace Vsetín a.s. a Vodovody a kanalizace Zlín a.s.

Tabulka 2: Výroba a užití pitné vody

	2003
Objem vyrobené pitné vody (mil. m ³)	36,4
Počet obyvatel zásobených vodou z veř. vodovodů (tis. obyvatel)	508,7
Ztráty vody ve vodovodních sítích (%)	20,8 ¹⁾

¹⁾ pouze za hlavní provozovatele v kraji

Zdroj: ČSÚ

3.2 Chráněné oblasti přirozené akumulace vod

V roce 2003 byly údaje o rozlohách chráněných oblastí přirozené akumulace vod zpřesněny použitím mapování GIS, a proto se mohou lišit od údajů uváděných za rok 2002.

Tabulka 3: Chráněné oblasti přirozené akumulace vod

Název chráněné oblasti přirozené akumulace vod	Plocha (km ²)	Podíl na ploše kraje (%)
Beskydy	622	15,7
Vsetínsko	402	10,1
Kvartér řeky Moravy	188	4,7

Zdroj: VÚV T.G.M.

3.3 Stav povrchových vod, přehled největších znečišťovatelů

Jakost povrchových vod

Sledováno bylo 11 profilů na řekách Morava, Haná, Bečva, Rožnovská Bečva, Vsetínská Bečva, Dřevnice a Olšava.

Ve skupině A měl nejčastěji zařazeny ukazatele v V. třídě profil Olšava – Kunovice. Z ukazatelů byly v této skupině nejčastěji ve IV. a V. třídě celkový fosfor a BSK₅. Ve skupině B byly všechny profily, na kterých byly sledovány polycyklické aromatické uhlovodíky (PAU) ve III. třídě, ostatní organické látky ve třídě I. a II. Zejména veškerý mangan ve skupině C byl příčinou zařazení 45 % profilů do IV. třídy. Chlorofyl byl důvodem zařazení téměř dvou třetin profilů do IV. a V. třídy ve skupině D.

Tabulka 4: Procentní zastoupení profilů státní sítě jakosti vod v třídách jakosti vod podle skupin ukazatelů

Skupiny ukazatelů	A	B	C	D
Počet měřených profilů	11	9	11	11
Třída jakosti	%			
I	0	22	0	0

II	0	0	28	27
III	27	78	27	9
IV	37	0	45	27
V	36	0	0	37

Vysvětlivky:

Skupiny ukazatelů: A - Obecné fyzikální a chemické ukazatele, B - Specifické organické látky, C - Kovy a metaloidy, D - Mikrobiologické a biologické ukazatele

Třídy jakosti: I - Neznečištěná voda, II - Mírně znečištěná voda, III - Znečištěná voda, IV - Silně znečištěná voda, V - Velmi silně znečištěná voda

Výsledná třída skupiny u každého profilu byla určena podle nejméně příznivého zařazení jednotlivých vybraných ukazatelů ve skupině.

Zdroj: ČHMÚ

3.4 Odpadní vody

V roce 2003 ve Zlínském kraji bydlelo v domech napojených na kanalizaci 441 900 obyvatel, z toho 371 627 obyvatel bydlelo v domech napojených na kanalizaci ukončenou čistírnou odpadních vod (ČOV). Celkové množství odpadních vod vypouštěných do vod povrchových bylo 38 997 tis. m³, odpadních vod vypouštěných do kanalizací pro veřejnou potřebu bylo 29 551 tis. m³, z toho byly odpadní vody čištěné na ČOV v množství 28 122 tis. m³.

Tabulka 5: Vypouštěné odpadní vody (mil. m³)

	2003
Odpadní vody vypouštěné do vod povrchových	39,0 ¹⁾
Odpadní vody vypouštěné do veřejných kanalizací	29,6
z toho: čištěné na ČOV (bez srážkových vod)	28,1
Odpadní vody čištěné na ČOV (včetně srážkových vod)	37,5 ¹⁾

¹⁾ pouze za hlavní provozovatele v kraji

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 6: Obyvatelé bydlící v domech napojených na veřejnou kanalizaci (tis. obyvatel)

	2003
Počet obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	441,9
z toho: napojených na veřejnou kanalizaci s koncovou ČOV	371,6 ¹⁾

¹⁾ pouze za hlavní provozovatele v kraji

Zdroj: ČSÚ

Významné akce ke snížení množství znečištění vypouštěného v odpadních vodách ukončené v roce 2003

Z významných zdrojů znečištění o velikosti nad 10 000 ekvivalentních obyvatel byla uvedena do zkušebního provozu ČOV Vsetín a probíhalo dokončení rekonstrukce ČOV Kroměříž.

3.5 Havárie

Podle České inspekce životního prostředí (ČIŽP) bylo zaznamenáno v roce 2003 celkem 10 havarijních úniků závadných látek, z toho 9 do povrchových vod a 1 do vod podzemních.

Tabulka 7: Havarijní úniky závadných látek

	2003
Počet havarijních úniků celkem	10
- do vod podzemních	1
- do vod povrchových	9
- z toho úniky:- ropných látek	3
- těžkých kovů	0
- chlorovaných uhlovodíků	0

Zdroj: ČIŽP

4. Půda

Zemědělská půda pokrývá v kraji 49,4 % celkové výměry, stupeň zornění představuje 64,5 %. Oproti roku 2002 došlo v roce 2003 ke snížení orné půdy o 291 ha a k nárůstu plochy trvalých travních porostů o 159 ha. Přetrvává zatížení půdy větrnou erozí v rovinatých oblastech a v podhůří Bílých Karpat a Chřibů, vodní eroze přetrvává na svažitéch pozemcích pahorkatin. Protierozní ochrana je postupně navrhována v rámci komplexních pozemkových úprav, při tvorbě územních plánů a krajinotvorných programů. Ke zlepšení stavu dochází postupnou realizací chybějících částí územních systémů ekologické stability (ÚSES). V roce 2003 nebyly v kraji zjištěny nové pozemky s nadlimitní kontaminací půdy rizikovými látkami.

Tabulka 8: Bilance půdy a podíly z celkové výměry (stav k 31. 12. 2003)

Druh	2003	
	ha	%
Zemědělská půda celkem	195 836	49,4
- orná půda	126 317	31,9
- trvalé travní porosty	55 825	14,1
Nezemědělská půda celkem	200 550	50,6
- lesní půda	157 030	39,6
- vodní plochy	4 956	1,3
Celková výměra	396 386	100,00

Poznámka: % - uvádí se procentický podíl jednotlivých druhů půdy z celkové výměry půdy v kraji

Zdroj: ČÚZK

5. Horninové prostředí

V oblasti ochrany a využívání ložisek nerostných surovin nedošlo v roce 2003 proti předchozímu období k výraznějším změnám.

Oblast kraje je s ohledem na geologickou stavbu území poměrně chudá na výskyt ložisek nerostných surovin. Nejvýznamnějšími zdroji nerostných surovin v kraji jsou ložiska šterkopísků, vázaná na kvartér údolní nivy řeky Moravy (Hulín, Napajedla, Ostrožská Nová Ves, Spytihněv).

Těžba stavebního kamene v oblasti Chřibů (ložisko Žlutava) a v oblasti Bílých Karpat (ložiska Bučnick a Bzová) mají jen regionální charakter.

Využívání ložisek cihlářských hlín se již delší dobu v některých lokalitách nerozvíjí (Kunovice), v některých cihelnách byl provoz v předcházejících letech přerušen (Biskupce). V cihelně Havřice byla výroba cihlářského zboží zastavena a průmyslové objekty se zařízením byly zbourány. V roce 2003 byl projednáván plán likvidace důlního díla hliniště bývalé cihelny. S ohledem na výskyt zvláště chráněných druhů ptáků a rostlin vázaných na vodní biotop v zatopené části dobývacího prostoru, byl v tomto území zaregistrován „Významný krajinný prvek Havřícká cihelna“. V souvislosti s celkovým poklesem zájmu o cihlářskou surovinu probíhá postupné přehodnocování zásob jejích ložisek.

Ložiska černého uhlí se vyskytují při severní hranici Zlínského kraje, v tomto prostoru byla ověřena i ložiska zemního plynu. K jejich využívání se dosud nepřikročilo. Případná otvírka způsobuje vážné střety zájmů, mimo jiné s orgány ochrany přírody (území CHKO Beskydy).

Další vznikající problémy je nutné řešit při zajišťování ochrany zdrojů podzemních a povrchových vod (CHOPAV Kvartér řeky Moravy) v souvislosti s těžbou ložisek nerostných surovin. Ke střetům zájmů na úseku ochrany půdního fondu dochází při využívání ložisek nerostných surovin při požadavcích na zábory lesní i zemědělské půdy, nutných pro přípravu otvírek výhradních ložisek štěrkopísků (Hulín, Nedakonice), ale i ložisek štěrkopísků evidovaných jako ložiska nevyhrazených nerostů (Boršice).

Pokračující snaha vyhovět zvyšujícím se požadavkům na zajištění dostatku „místních“ stavebních materiálů pro rekonstrukci silnic a výstavbu dálničních komunikací v kraji vede k rozšiřování těžby těchto ložisek.

V roce 2003 pokračovaly v souběhu s těžbou sanační a rekultivační práce na ložisku štěrkopísku Ostrožská Nová Ves. Rovněž na ložisku cihlářských hlín Holešov - Žopy probíhaly sanační a rekultivační práce.

6. Příroda

Území Zlínského kraje zahrnuje jak relativně nedotčenou, extenzivně využívanou lesnatou a členitou krajinu s minimálně narušeným krajinným rázem (Hostýnské a Vizovické vrchy, Chřiby, Vsetínsko), tak intenzivně zemědělsky využívanou krajinu s velkým podílem orné půdy s intenzivním velkoplošným hospodařením a minimální biodiverzitou. Komplexní pozemkové úpravy, které představují největší šanci na zlepšení situace v oblastech s největším podílem orné půdy, však postupují pomalu, takže většina opatření ke zlepšení stavu (realizace ÚSES, vytváření vhodných biotopů pro ohrožené druhy apod.) se koncentruje do relativně zachovalejších oblastí, kde působí i aktivní nevládní organizace a kde je úzký a pevný vztah lidí ke krajině.

Na management zvláště chráněných území v kategorii NPR a NPP (mimo CHKO) bylo vynaloženo 133 tis. Kč na celkem 5 akcí ve třech chráněných územích (NPP Křéby, NPR Strabišov - Oulehla, NPP Chropyňský rybník). Na management 106 maloplošných ZCHÚ kategorií PR a PP vynaložil Zlínský kraj 2 480 tis. Kč.

Z dotačního Programu péče o krajinu MŽP (titulu A–C) byla poskytnuta podpora ve výši 4 323 582 Kč na 51 akcí.

V rámci Programu revitalizace říčních systémů bylo v kraji realizováno celkem 8 akcí se státní podporou ve výši 4 276 tis. Kč.

V roce 2003 probíhalo mapování pro účely vymezení soustavy NATURA 2000 a navrhování

evropsky významných lokalit a ptačích oblastí.

Pro zachování krajinného rázu a údržbu pastvin a luk byl vytvořen dotační podprogram Zlínského kraje na podporu chovu ovcí ve výši 1 mil. Kč.

Na území kraje pokračovaly záchranné programy vybraných ohrožených druhů rostlin a živočichů přímo na lokalitách výskytu. V roce 2003 byla uvedena do provozu záchranná stanice ohrožených živočichů v Buchlovicích, která byla vybudována v letech 2001–2003 v areálu zámeckého parku Státního zámku za podpory bývalého Okresního úřadu Uherské Hradiště, obce Buchlovice a Památkové správy v Buchlovicích a je provozována místní ZO ČSOP. Na záchraně ohrožených živočichů se v kraji dále podílí Záchranná stanice Bartošovice (okres Nový Jičín), ZOO Lešná a ZOO koutek při Státním zámku Kroměříž.

Pokračovalo mapování a likvidace invazních druhů rostlin, zejména všech druhů křídlatek, dále v MCHÚ v nivě Moravy netýkavky žlaznaté a javoru jasanolistého. V průběhu roku bylo řešeno i 6 případů škod způsobených zvláště chráněnými živočichy (1x medvěd, 1x rys, 4x vlk), kteří usmrtili chovatelům 10 ovcí v celkové výši škody 31 200 Kč. Další hlášené škody působí zimující hejna kormoránů na tocích (ryby) zejména v Pobečví a zvyšující se populace krkavců (jehňata na pastvinách) a bobrů (ovocné a lesní dřeviny) na řece Moravě a jejích přítocích, náhrada škody však v roce 2003 nebyla uplatněna.

V roce 2003 bylo zahájeno zpracování Koncepce a strategie ochrany přírody a krajiny ve Zlínském kraji, která bude dokončena v roce 2004.

V oblasti ochrany přírody bude v budoucnu zapotřebí najít vhodné nástroje na udržení extenzivního zemědělství v hornatých oblastech, kde dochází k úbytku a stárnutí obyvatelstva a naopak sladit zájmy zemědělství, ochrany přírody a protipovodňovou ochranu nejen v nivě řeky Moravy, ale i v nivách ostatních větších toků kraje. V následující tabulce jsou uvedeny počty a rozlohy zvláště chráněných území a přírodních parků zjištěné dle mapování GIS v roce 2003 (CHKO a přírodních parků) a krajské evidence.

Tabulka 9: Zvláště chráněná území a přírodní parky (stav k 31. 12. 2003)

Kategorie	Celkem (počet)	Rozloha (ha)
Národní park (NP)	0	0
Chráněná krajinná oblast ¹⁾ (CHKO)	2	119 104
Národní přírodní rezervace (NPR)	6	326
Národní přírodní památka (NPP)	3	95
Přírodní rezervace (PR)	38	882
Přírodní památka (PP)	123	587
Přírodní park	8	67 820

¹⁾ CHKO Bílé Karpaty - část, CHKO Beskydy - část

Zdroj: SOP ČR, AOPK ČR, KÚ

7. Lesy

Lesy se ve Zlínském kraji nacházejí na 157 030 ha pozemků určených k plnění funkcí lesů, přičemž vlastní lesní porosty pokrývají 154 134 ha. Lesnatost kraje dosahuje takřka 39 % a Zlínský kraj je třetí nejlesnatější celek v rámci ČR. V kraji převažují lesy hospodářské (89,4 %). Podíl jehličnatých dřevin dosahuje v porostech 59 % a dřeviny listnaté zaujímají

41 % porostní plochy. Toto složení lesních porostů přispívá ke snížení rizika škod velkého rozsahu, které by mohly vzniknout působením škodlivých činitelů. Z jehličnatých dřevin je nejvíce zastoupen hospodářsky ceněný smrk (45 %), borovice (6,6 %), modřín (3,3 %), jedle (2,9 %) a ostatní jehličnaté dřeviny (asi 1,2 %). Z listnatých dřevin se v lesních porostech nejčastěji vyskytuje buk (19,7 %), dub a habr (13,4 %), jasan (1,7 %), javory, lípy a jilmy (2,7 %) a bříza (2 %). Ostatní listnaté dřeviny se vyskytují v lesích pouze vzácně.

Rok 2003 byl celkově teplotně nadnormální a zejména vyšší teploty v období duben až srpen nepříznivě ovlivnily zdravotní stav lesů na území Zlínského kraje. Tato skutečnost se negativně projevila nejen na poškození lesních porostů (viz vyhodnocení družicových snímků Landsat), ale došlo i k nárůstu stavů hmyzích škůdců, z nichž zejména kůrovci se natolik přemnožili, že v roce 2004 hrozí vznik rozsáhlých kalamitních škod. U listnatých dřevin se vysoké teploty vzduchu a nadbytek slunečního záření sice projevily u všech sledovaných porostů určitou mírou defoliace, ale převažovaly porosty mírně poškozené a s prvními známkami poškození (69,7 %). Oproti roku 2002 se snížil i rozsah silně poškozených až odumírajících listnatých porostů (z 13,9 % na 7,5 %). Jehličnaté dřeviny snášely zvýšené teploty a nadlimitní příděl slunečního záření hůře a zvýšila se u nich oproti roku 2002 výměra porostů silně poškozených až odumírajících (z 6,5 % na 14,4 %), což potvrzuje obecně známý poznatek, že jehličnaté stromy hůře snášejí vyšší teploty a léta s nadbytkem tropických dnů.

V roce 2003 u většiny významných lesních dřevin proběhl semenný rok a byl získán dostatek osiva pro umělou obnovu lesů a lze očekávat i zvýšení výskytu přirozeného zmlazení v lesních porostech. Je ovšem nutné si uvědomit, že tvorba semen představuje pro lesní dřeviny značnou zátěž, která se společně s nedostatkem srážek a vysokými teplotami může negativně projevit na zdravotním stavu lesních porostů v roce 2004.

Tabulka 10: Kategorizace lesů (tis. ha)

Kategorie lesů	2003
Hospodářské	137,8
Ochranné	0,2
Zvláštního určení	16,1

Zdroj: MZe, ÚHÚL

Tabulka 11: Přehled vývoje poškození lesních porostů (komplexní poškození dle družicových snímků)

Plochy porostů v jednotlivých stupních poškození a mortality (%)	2003	
Jehličnaté porosty	0.	9,0
	0./I.	31,3
	I.	30,3
	II.	15,0
	III.a	7,0
	III.b - IV.	7,4
Listnaté porosty	0.	0,0
	0./I.	25,7
	I.	44,0

II.	22,8
III.a - IV.	7,5

Vysvětlivky: 0. - Zdravé porosty

Stupně poškození: 0./I. - První známky poškození, I. - Mírné, II. - Střední, III.a - Silné, III.b - Velmi silné, IV. - Odumírající porosty

Zdroj: MZe, STOKLASA Tech.

8. Odpady

Rok 2003 byl posledním obdobím, kdy bylo možné nakládat s odpady a provozovat zařízení ke sběru, výkupu, využití či odstranění na základě souhlasu dle předchozího zákona č. 238/1991 Sb., o odpadech. Od 1. 1. 2004 musí každý, kdo provozuje zařízení nebo nakládá s nebezpečnými odpady, mít udělený souhlas dle zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, v platném znění. V rámci dokončení zpracování Koncepce odpadového hospodářství a zahájení zpracování Plánu odpadového hospodářství Zlínského kraje (POH ZK) byla v rámci pracovní skupiny a ve spolupráci s odbornou veřejností diskutována možnost zvýšení třídění využitelných složek komunálního odpadu, snížení nebezpečnosti vznikajících odpadů a řešení separace a sběru biologicky rozložitelných odpadů, které vznikají jak v průmyslu, tak v komunální sféře. V rámci analytické části POH ZK bylo vyhodnoceno množství biologicky rozložitelného odpadu uloženého na skládky komunálního odpadu v roce 1995 a z něj následně vypočteno množství, které musí být vyseparováno z komunálního odpadu v roce 2010 a následně 2013. Veškeré konečné a následně aktualizované údaje jsou uveřejněny na webových stránkách Zlínského kraje.

V současné době lze konstatovat, že nakládání s odpady bylo v roce 2003 v převážné míře prováděno v souladu s právními předpisy na úseku odpadového hospodářství a že se začíná zvyšovat podíl využívaných odpadů oproti odpadům předaných k odstranění. Celkové množství odstraňovaných odpadů se meziročně snižuje, což je převážně způsobeno zaváděním nízkoodpadových technologií, důsledným tříděním již při vzniku odpadů a využíváním odpadu jako suroviny nebo náhrada surovin odpadem.

Nejvýznamnějšími producenty odpadů ve Zlínském kraji jsou stejně jako v předchozích letech průmyslové podniky, obce, ČOV a v neposlední řadě stavební výroba. Na území kraje byly v roce 2003 provozovány 3 spalovny nebezpečného odpadu (Chropyně, Zlín - Malenovice, Valašské Meziříčí) a 11 skládek komunálního odpadu.

Tabulka 12: Produkce a nakládání s odpadem (tis. t)

	2003	
	O	N
Produkce odpadu celkem	1 127,3	60,7
Úprava nebo využití odpadu	575,9	14,1
Odstranění skládkováním	291,1	0
Odstranění spalováním	0,2	1,5

O - ostatní odpad, N - nebezpečný odpad

Zdroj: VÚV T.G.M. - CeHO

Tabulka 13: Provozované skládky odpadů

	2003
Počet provozovaných skládek celkem	13
v tom:	
- skládky skupiny S – IO	2
- skládky skupiny S – OO	11
- skládky skupiny S – NO	0

Zdroj: VÚV T.G.M. – CeHO, KÚ

Stavby a záměry mající významný vliv na nakládání s odpady ve Zlínském kraji realizované v roce 2003

V roce 2003 byly realizovány následující stavby a činnosti související s odpadovým hospodářstvím:

- bylo zahájeno zpracování POH ZK, který vychází z POH ČR, Koncepce hospodaření s odpadem na území Zlínského kraje;
- výstavba lokálních kompostáren – Bystřice pod Hostýnem, Morkovice;
- zahájení výstavby zařízení na materiálové využití odpadních olejů v Chropyni;
- zprovoznění jímání skládkového plynu a jeho využití v kogenerační jednotce na skládce Otrokovice – Kvítkovice;
- zahájení rekultivace skládky tuhých komunálních odpadů v Koryčanech;
- zahájen pilotní projekt s autorizovanou společností EKO-KOM a.s., který se týká rozšíření stávající sítě sběru tříděného komunálního odpadu a informovanosti občanů o jeho výhodách a přínosech;
- zahájení projekčních prací na rekultivaci neprovozovaných skládek Bojkovice, Podhradní Lhota, Jablůnka;
- pokračování v rekultivaci skládky tuhých komunálních odpadů Kroměříž – Vážany;
- výstavba a rozšíření sběrných dvorů sloužících k vytřídění využitelných a nebezpečných složek komunálního odpadu a rozšíření sítě sběru tříděných složek komunálního odpadu.

9. Staré ekologické zátěže

Ve Zlínském kraji se nachází 25 neprovozovaných skládek, u kterých musí být zajištěna kompletní rekultivace tak, aby se zabránilo emisi znečišťujících látek do okolního prostředí. Ukončení prací na všech těchto skládkách se předpokládá nejpozději do konce roku 2014. V roce 2003 byla u tří skládek zahájena projekční příprava rekultivace a zpracována žádost o dotaci ze Státního fondu životního prostředí ČR. Na skládce v Koryčanech byly zahájeny práce na rekultivaci, která sestává z přetěžení části uložených odpadů, srovnání terénních nerovností a zaizolování celé skládky proti vniknutí povrchových vod. Problematika možného promývání skládky podzemními vodami je řešena systémem drenáží v okolí rekultivované skládky. V návaznosti na seznamy priorit pro odstraňování starých ekologických zátěží probíhá jejich sanace. Jedná se především o staré ekologické zátěže identifikované v rámci privatizačních projektů a odstraňované dle smluv s Fondem národního majetku ČR.

V roce 2003 probíhaly sanační práce na lokalitách PILANA TOOLS v Hulíně, PILANA TOOLS ve Zborovicích, Jihomoravské dřevařské závody (od 1. 11. 2003 Javořice, a.s.) v Bystřici pod Hostýnem, MAGNETON v Kroměříži, MAGNETON ve Valašských

Kloboukách, Autopal v Hluku, COLORLAK ve Starém Městě, Hanhart v Morkovicích a Česká zbrojovka v Uherském Brodě. V rámci těchto sanačních prací je odstraňováno znečištění podzemních vod a půdy, které jsou znečištěny především chlorovanými uhlovodíky. Problémem jsou stále nedořešené staré zátěže, např. MOPAS Holešov, Letecké závody Kunovice, Chemická prádelna a čistírna Uherský Brod a ČS PHM ČEPRO Valašské Klobouky.

10. Doprava

Na území Zlínského kraje je provozována převážně doprava silniční a železniční. V poslední době byla zahájena rovněž pravidelná charterová doprava letecká z letiště Kunovice. Vodní doprava je provozována na Baťově kanále (vodní cesta Morava), a to pouze rekreační.

V silniční dopravě jsou nejzatíženějšími dopravními tahy silnice I. třídy č. 49 (zejména v úseku Otrokovice – Zlín), č. 50 (zejména průtah v úseku Staré Město – Kunovice) a č. 55 v celém úseku (Přerov – Břeclav). Značné zatížení vykazují rovněž silnice I/47, I/57 (úsek Valašské Meziříčí – Vsetín), II/490 (úsek Zlín – Holešov) a II/497 (úsek Zlín – Uherské Hradiště). U uvedených silnic II. třídy je patrný výrazný nárůst intenzity dopravy, který souvisí s používáním těchto silnic namísto přetížených komunikací I. třídy.

V železniční dopravě je nejzatíženější tratí č. 330 (Přerov – Břeclav), dalšími významnými tratěmi jsou č. 280 (Vsetín – Horní Lideč – SR) a č. 340 (Uherské Hradiště – Brno). V příměstské dopravě v okolí krajského města má velký význam trať č. 331 (Otrokovice – Vizovice).

Z hlediska stavu silniční sítě v kraji probíhají rozsáhlé stavební práce na silnici I/50, jejichž cílem je modernizace, zvýšení kapacity a bezpečnosti provozu na této důležité mezinárodní silnici. Na silnicích v majetku kraje proběhly rozsáhlé rekonstrukční práce na II/438, dále proběhly rekonstrukce několika mostních objektů a probíhá výstavba obchvatu centra Rožnova pod Radhoštěm na silnici III/4867. Stav ostatních komunikací je většinou neuspokojivý, na silnicích se vyskytují bodové i liniové dopravní závady a stav povrchů není dobrý. Některé komunikace I. třídy jsou na hranici své kapacity. V roce 2003 byla zprovozněna přeložka I/50 v úseku Vésky – Veletiny, pokračovala výstavba obchvatu I/50 města Uherského Hradiště.

Nejzatíženějšími hraničními přechody na území kraje jsou v silniční dopravě Starý Hrozenkov – Drietoma na důležité mezinárodní silnici I/50 (E50) a Střelná – Strelenka na silnici I/49. Ostatní přechody mají význam převážně lokální, v některých případech je omezeno odbavování nákladních vozidel a autobusů. V železniční dopravě je významný hraniční přechod Horní Lideč – Lúky pod Makytou na trati č. 280, který odbavuje osobní i nákladní dopravu, druhý hraniční přechod na území kraje Vlárský průsmyk – Nemšová na trati č. 341 slouží výhradně pro osobní dopravu. Nejvýznamnější letiště s mezinárodním statutem je letiště Kunovice.

Nejzatíženější úseky silnic v Zlínském kraji:

I/50+I/55 – Uherské Hradiště	29,500 tis. vozidel za den;
I/49 – Zlín Prštné	28,886 tis. vozidel za den;
I/50 – Kunovice	23,007 tis. vozidel za den;
I/57 – Bystřička	14,211 tis. vozidel za den.

11. Prioritní problémy v ochraně životního prostředí

Mezi nejvýznamnější problémy v ochraně životního prostředí lze zařadit:

- prověření údajů o imisním zatížení kraje včetně specifikace příčin a zajištění plnění emisních stropů;
- odstranění pachových zátěží (DEZA Valašské Meziříčí, kompostárny);
- snížení množství ukládaných odpadů na skládky a zvýšení podílu materiálového využití odpadů;
- zvýšení množství vytríděných odpadů z komunálního odpadu;
- zajištění snížení emisí skleníkových plynů a využití případně vznikajícího bioplynu v rámci nakládání s biologicky rozložitelnými odpady;
- vody – snížení znečištění podzemních a povrchových vod a budoucí vývoj (dostavba chybějících ČOV);
- pokles negativního zatížení z automobilové dopravy (emise, hluk), zejména na silnicích I. třídy v průtazích měst (Zlín – Otrokovice, St.Město – Uherské Hradiště – Kunovice, Vsetín -Valašské Meziříčí);
- zamezení šíření a likvidace invazních druhů rostlin, zejména všech druhů křídlatek;
- provedení a dokončení sanací starých zátěží (započatých i dosud neřešených);
- sanace pohybů půdní hmoty (sesuvy);
- úpadek extenzivního zemědělství v hornatých částech kraje;
- ochrana zemědělského půdního fondu před erozí a neodůvodněnými zábory.